

ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΦΙΛΟΛΟΓΟΥ ΤΟΥ ΜΟΥΣΙΚΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ ΣΠΥΡΙΔΑΚΗ Μ. ΔΕΣΠΟΙΝΑΣ ΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Κατά τη διάρκεια του 23^{ου} Παγκόσμιου Συνεδρίου Φιλοσοφίας, που διεξήχθη στην Αθήνα από την 4 έως την 10 Αυγούστου 2013 υπό την εποπτεία της Ελληνικής Φιλοσοφικής Εταιρείας, η **Σπυριδάκη Μ. Δέσποινα**, κλασική φιλόλογος του

Μουσικού σχολείου Λάρισας

, συμμετείχε στις ακαδημαϊκές συνεδρίες με εισήγηση της, αποτομένη του τομέα Αισθητικής και φιλοσοφίας της τέχνης, με τίτλο >. Η προφορική ανακοίνωση πραγματοποιήθηκε στην αγγλική γλώσσα. Η εισηγήτρια, Σπυριδάκη Μ. Δέσποινα, αφού σκιαγράφησε το ιδιαίτερο στυλ φιλοσοφείν του Βιεννέζου φιλοσόφου, εστίασε στην κατανόηση της φιλοσοφίας του ως δραστηριότητας κριτικής ανάλυσης του νοήματος των προτάσεων της γλώσσας και όχι ως συσσώρευσης γνώσης με ταυτόχρονη αναζήτηση και θεμελίωση της αλήθειας. Κατά την αναζήτηση των όρων του νοήματος, ο Wittgenstein (1889-1951) επιδιώκει να οριοθετήσει το νόημα από την

α-νοησία

. Έργο της φιλοσοφίας δεν είναι να περιγράψει τις γενικές αλήθειες που διέπουν τον ανθρώπινο νου. Αυτό, υποστηρίζει, είναι έργο της επιστήμης και συγκεκριμένα της ψυχολογίας - νευροεπιστημών. Ο Wittgenstein αναπτύσσει μια εικονική θεωρία του νοήματος. Βάσει αυτής, δεδομένου ότι μια εικόνα είναι ένα «μοντέλο» του κόσμου (

Tr.2.12

) και για να δύναται να εικονίζεται σε μια γλώσσα, πρέπει να έχει κάτι κοινό με αυτό που εικονίζει, ο συνδετικός αρμός μεταξύ των προτάσεων της γλώσσας και των γεγονότων της πραγματικότητας είναι ότι μοιράζονται την ίδια λογική μορφή, η οποία καθεαυτήν δεν μπορεί να λεχθεί, «καθρεφτίζεται» όμως μέσα στην πρόταση.

Στο σημείο αυτό χρήζει αναφοράς η διάκριση που κάνει ο Wittgenstein ανάμεσα σε ό,τι λέγεται (**saying**) και έχει αναφορά στα γεγονότα του κόσμου, και σε ό,τι δείχνεται (**showin**
g). Ό,τι

δείχνεται δεν έχει αναφορά στα γεγονότα του κόσμου, συνθήκη που συνεπάγεται πως ό,τι δείχνεται είναι άνευ περιγραφικού νοήματος (α-νοησία) (

Κιτσόπουλος, 1978, Βουδούρης, 1972

). Η θεμελιώδης αυτή διάκριση αποτελεί κλειδί για την προσέγγιση του πολιτισμικού αρώματος του Wittgenstein. Έμφαση δίδεται στις

Διαλέξεις περί Αισθητικής

του αυστριακού διανοητή στο πλαίσιο των ?αθη?άτων του στο Πανεπιστήμιο του

Cambridge

στα 1932-33 και 1938, από τις οποίες σώζονται μόνο οι σημειώσεις που κράτησαν οι ακροατές του, G. E. Moore και οι σπουδαστές,

philosophi

minores

,
Alice

Ambrose

,
Yorick
Smythies

,
Rush
Rhees
και

James
Taylor

. Στις διαλέξεις αυτές αναδύονται οι κάτωθι προβληματικές: η αδυναμία απόδοσης ουσιολογικού ορισμού του ωραίου η προσέγγιση της αισθητικής ως περιγραφικής φιλοσοφίας, η αντιπαράθεση γούστου-δημιουργίας, η δευτερεύουσα χρήση των λέξεων κατά την περιγραφή του φαινομένου της τέχνης και η υπέρβαση των κοινωνικά οροθετημένων κανόνων της αισθητικής από την πλευρά της υψηλής τέχνης και των μεγάλων δημιουργών. Ο Wittgenstein δε διατύπωσε μια θεωρία για την αισθητική και οι δοκιμαστικές θεωρήσεις του είναι όλες περιγραφικές. Ο διανοητής αναλύει τις χρήσεις της λέξης «ωραίο» και σκώπτει την τάση να ανάγουμε τα αξιολογικά ζητήματα στα αισθήματα ευαρέσκειας/απαρέσκειας που μας προκαλεί ένα έργο τέχνης ή στα κίνητρα του καλλιτέχνη που εικάζουμε ότι προκάλεσαν τη δημιουργία ενός έργου. Οι αξιολογικές μας εκφράσεις, τουλάχιστον οι πιο «καθημερινές», δεν είναι παρά επιφωνήματα

?
κι
αν
η
αισθητική
αναλαμβάνει
ως

αντικείμενο της «αυτό που προκαλεί ευχαρίστηση», θα ήταν αναγκασμένη να εκταθεί σε ζητήματα τόσο πολυποίκιλα όσο το προσωπικό γούστο. Από την άλλη, οι ψυχολογικές ερμηνείες, που διατείνονται ότι εξηγούν τα πάντα, δεν είναι παρά ψευδο-ερμηνείες? κατορθώνουν να γίνονται αποδεκτές επειδή «αποπνέουν μια παράξενη γοητεία».

Για τις τέχνες, μας υπενθυμίζει

ο, Wittgenstein αποφαίνεται καλύτερα ο έμπειρος, επαίων ο τεχνίτης, πλατωνική *essence*

, ή ο ενήθερος, οξυδερκής παρατηρητής, ο οποίος για τα αισθητικά έργα καλείται να δώσει εκείνη ακριβώς την εξήγηση που θα την κάνει αποδεκτή? αυτός είναι όλος κι όλος ο σκοπός της «αισθητικής» εξήγησης. Μια τέτοια εξήγηση δεν επικαλείται το αίτιο της ομορφιάς. Δε

χρειάζεται να εξηγήσει τι κάνει ωραίο ένα έργο, αλλά να δύναται να υποδείξει τι είναι (ή δεν είναι) ωραίο σ

ε

ένα

έργο

. Εν κατακλείδι, η αισθητική στάση του Wittgenstein δε συνίσταται σε μεταφυσική ή «άρρητη» αισθητική αρχή αλλά στη ?άλλον

βερμπαλιστική

διάθεση ενός λιγομίλητου ανθρώπου, ο οποίος προσεκτικά αφουγκράζεται και αναλαμβάνει να προειδοποιήσει τους επίδοξους ερευνητές του να ?ην άγονται και φέρονται από πομπώδεις αισθητικές θεωρίες, από πομφόλυγα συστή?ατα

αισθητικής πλάνης, τα οποία χρήζουν

αντιμετώπισης ?ε

συστηματικότερη

καχυποψία

.

'?You might think Aesthetics is a science telling us what?s beautiful ? almost too ridiculous for words. I suppose it ought to include also what sort of coffee tastes well? ?

(

Wittgenstein 1966